

Kultur för alla

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om att beprövad erfarenhet och forskning om kultur och hälsa bör beaktas i utformningen av den framtida kulturpolitiken.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om nationella scener och kultur i hela landet, den digitala teknikens och kulturens roll för ekonomisk tillväxt, kultur för äldre samt mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, främst med hänvisning till pågående arbete. Ett motionsyrkande bereds förenklat.

I betänkandet finns nio reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

20 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	6
Kultur i hela landet	6
Kultur för äldre	10
Kulturens roll för tillväxt.....	11
Den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar	13
Kulturens roll för hälsa	15
Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden	16
Tidigare behandlade förslag	19
Reservationer	20
1. Kultur i hela landet, punkt 1 (C).....	20
2. Kultur för äldre, punkt 2 (M).....	21
3. Kultur för äldre, punkt 2 (SD)	22
4. Kultur för äldre, punkt 2 (L)	23
5. Kulturens roll för tillväxt, punkt 3 (M, C, L, KD)	24
6. Den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar, punkt 4 (C).....	25
7. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 (C)	26
8. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 (V)	27
9. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 – motiveringen (SD)	28
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kultur i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:192 av Erik Andersson och Maria Stockhaus (båda M),

2015/16:1445 av Anna Hagwall (SD),

2015/16:2023 av Angelika Bengtsson (SD),

2015/16:2410 av Göran Lindell och Per Lodenius (båda C),

2015/16:2987 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) och

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (C)

2. Kultur för äldre

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:781 av Barbro Westerholm (FP),

2015/16:2233 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 12 och

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 25.

Reservation 2 (M)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (L)

3. Kulturens roll för tillväxt

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:602 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4 och

2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

4. Den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar

Riksdagen avslår motion

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkandena 1 och 5.

Reservation 6 (C)

5. Kulturens roll för hälsa

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om vikten av att ta till vara kulturens roll för hälsa.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

6. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:751 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4 och

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (SD) – motiveringen

7. Tidigare behandlade förslag

Riksdagen avslår motion

2015/16:2888 av Paula Bieler (SD).

Stockholm den 5 april 2016

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Cecilia Magnusson (M), Aron Emilsson (SD), Sails Quicklund (M), Björn Wiechel (S), Per Lodenius (C), Niclas Malmberg (MP), Isabella Hökmark (M), Anna Wallentheim (S), Angelika Bengtsson (SD), Bengt Eliasson (L), Rossana Dinamarca (V), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Ida Karkiainen (S) och Eva Wallin (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16. Motionerna rör nationella scener och kultur i hela landet, den digitala teknikens och kulturens roll för ekonomisk tillväxt, kultur och hälsa, kultur för äldre samt mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden. Ett motionsyrkande bereds förenklat.

Den 11 februari 2016 fick utskottet information av Statens kulturråd om arbetet med kulturella och kreativa näringar.

Folkpartiet liberalerna (FP) bytte hösten 2015, efter allmänna motionstiden, namn till Liberalerna (L).

Bakgrund

Den nationella kulturpolitiken

Riksdagen beslutade i december 2009 om nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Utskottets överväganden

Kultur i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationella scener och kultur i hela landet.

Jämför reservation 1 (C).

Motionerna

Erik Andersson och Maria Stockhaus (båda M) föreslår i motion 2015/16:192 att regeringen utreder frågan om att skapa en nationalscen för cirkus i Botkyrka. Motionärerna framför att den samtida cirkusen som konstform är relativt ung, att Sverige kommit långt i utvecklingen och att den internationella nyfikenheten på Sverige som cirkusnation är stor. Vidare utbildas och utexamineras allt fler artister från Dans- och cirkushögskolan. Därför skulle en nationalscen för samtida cirkus enligt motionärerna innebära ett välförtjänt erkännande av den samtida cirkusen som en konstform i Sverige. Att i en framtid skapa en fast scen för cirkusen i Hangaren i Subtopia kan enligt motionärerna bidra till turistekonomiska effekter med ett ökat besökande till Botkyrka och Alby.

I motion 2015/16:1445 föreslår Anna Hagwall (SD) att regeringen ser över möjligheten att ytterligare tillgängliggöra kulturverk i syfte att ge alla samma tillgång till kultur som finansieras med skattemedel. Motionären föreslår att man ser över möjligheten att t.ex. filma olika föreställningar vid teatrar, operor, dansscener och andra kulturhändelser och göra dem mer tillgängliga för grupper som inte har fysiska möjligheter att uppleva kultur på plats. Motionärens vision är även att se över möjligheten att ytterligare tillgängliggöra kulturen för dessa grupper via skatte- och licensfinansierad television.

Angelika Bengtsson (SD) föreslår i motion 2015/16:2023 att regeringen skjuter till extra finansiering för att synliggöra Kungliga Operan och Kungliga Baletten i hela landet. Motionären anför att det av praktiska skäl, såsom avstånden i vårt land, är svårt för alla att ta del av det utbud som erbjuds på Kungliga Operan och anser därför att Kungliga Operan med hjälp av extra finansiering kan och bör efterlikna den sommarturné som Det Kongelige Teater genomför i Danmark.

I motion 2015/16:2410 föreslår Göran Lindell och Per Lodenius (båda C) ett tillkännagivande till regeringen om att ompröva fördelningen av medel inom kultursamverkansmodellen enligt en fördelningsnyckel som bättre avspeglar dagens kulturaktiviteter ute i landet. Motionärerna tar upp statistik från Statens kulturråd som visar på mycket stora skillnader mellan olika

regioner i Sverige och som kultursamverkansmodellen enligt motionärerna inte bidragit till att utjämna.

Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) föreslår i motion 2015/16:2987 att Dalhalla ska utvecklas till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera en spridning av operakonsten. Motionärerna vill se en tydlig nationell ambition att utveckla Dalhalla till ett ”skyltfönster” där Sverige marknadsförs mot den internationella marknaden.

I motion 2015/16:3021 föreslår Per Lodenius m.fl. (C) i yrkande 2 att kultursamverkansmodellen ska utvecklas och att ett nationellt kulturhuvudstadsår ska inrättas. För att lyfta kulturlivet i hela landet vill motionärerna stärka och utveckla kultursamverkansmodellen så att regionerna i samverkan med den nationella nivån tar fram en nationell kulturplan. För att skapa ytterligare nationellt och internationellt intresse för Sveriges kulturliv vill motionärerna inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår så att även mindre städer får uppmärksamhet och chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv. I yrkande 3 föreslår motionärerna att möjligheterna för de nationella aktörerna att sprida sin verksamhet i hela landet ses över. Ett sätt är att ge ett antal framträdande regionala scener, som exempelvis Dalhalla, status som nationella scener.

Bakgrund

Kultursamverkansmodellen

Hösten 2009 beslutade riksdagen om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet, den s.k. kultursamverkansmodellen. Kultursamverkansmodellen innebär att landsting/regioner tillsammans med kommuner och i samråd med civilsamhälle och kulturskapare tar fram regionala kulturplaner som sedan bildar underlag inför statens beslut om medfinansiering. Medlen fördelas av Statens kulturråd. Ambitionen är bl.a. att modellen ska bidra till att de nationella målen inspirerar och vägleder den regionala kulturpolitikens inriktning. För 2016 uppgår anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet till drygt 1,3 miljarder kronor.

En grupp inom kulturutskottet följde upp och utvärderade kultursamverkansmodellen under 2015 med ansatsen att beskriva och analysera hur modellen har fungerat samt vilka resultat och konsekvenser som införandet av modellen har fått. Resultatet redovisades i rapporten *Är samverkan modellen?* (2015/16:RFR4). Den 4 februari 2016 genomförde kulturutskottet ett seminarium om kultursamverkansmodellen (2015/16:RFR11).

Spridning av kultur till alla delar av landet

I sina riktlinjebeslut 2016 för nationalscenerna Kungliga Dramatiska teatern (Dramaten) och Kungliga Operan (Operan) föreskriver regeringen att verksamheten vid de båda nationalscenerna ska vara en angelägenhet för

publiken i hela Sverige. De ska nå en så stor publik som möjligt och rikta sig till såväl vuxna som barn och unga. De ska vidare sträva efter att nå nya publikgrupper och på olika sätt öka tillgängligheten. Dramaten har därutöver i uppdrag att vara en samlingspunkt för offentliga möten och samtal. Operan och Dramaten ska också följa upp, redovisa och kommentera det regionala utfallet av sina verksamheter enligt metodanvisningar från Statens kulturråd.

Cirkus Cirkör startade som en ideell förening för ca 20 år sedan och erbjuder då bl.a. den första cirkusartistutbildningen i Norden. Utbildningen är sedan 2005 upptagen som konstnärlig utbildning av högskolesystemet och drivs i dag av Dans- och cirkushögskolan i Stockholm där man kan avlägga en kandidatexamen i cirkus. Cirkus Cirkörs huvudkontor och bas finns sedan 2000 i Botkyrka kommun där även Sveriges scen för samtida cirkus Hangaren Subtopia finns.

Riksteatern ska enligt regeringens riktlinjebeslut 2016 arrangera föreställningar samt verka för ett starkt arrangörsled inom scenkonsten i hela landet. Riksteatern ska vidare producera och turnera scenkonst av hög kvalitet och bidra till att utveckla och sprida dansen som konstform i hela landet genom samarbete med nationella, regionala och lokala aktörer.

Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB ska enligt sina respektive sändningstillstånd för perioden 2014–2019 göra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser tillgängliga för hela publiken genom samarbeten med kulturinstitutioner samt fria kulturproducenter på skilda kulturområden i hela Sverige.

Den föregående och nuvarande regeringens satsningar på digitalisering av biografier för att öka tillgången till kultur genom filmmédiet beräknas uppgå till totalt 160 miljoner kronor (prop. 2010/11:9 utg.omr. 17, bet. 2011/12:KrU1, prop. 2015/16:1 utg.omr. 17, bet. 2015/16:KrU1).

Utskottets ställningstagande

Inom ramen för kultursamverkansmodellen fördelas 2016 drygt 1,3 miljarder kronor till bl.a. professionell scenkonst och museiverksamhet runt om i landet. Den grupp inom kulturutskottet som utvärderade kultursamverkansmodellen under 2015 konstaterar i rapporten Är samverkan modellen? (2015/16:RFR4) att kultursamverkansmodellen är en omfattande reform som har inneburit ett ökat regionalt och kommunalt inflytande över beslutsfattandet inom det regionala kulturområdet, samtidigt som det statliga inflytandet till en del har förändrats.

Gruppen anser att modellen behöver ses över i syfte att utveckla den och anför följande:

- Införandet av modellen har hittills inte lett till någon förändrad bidragsfördelning eller till förändrade möjligheter att nå de kulturpolitiska målen.

- Det är viktigt att följa utvecklingen av den regionala variationen eftersom modellen inte har påverkat de skillnader i kulturutbud som finns mellan olika län och kommuner.
- Det är viktigt att följa utvecklingen över vilka som tar del av kulturen eftersom modellen inte har lett till att nya deltagargrupper har nåtts.
- Det är viktigt att kulturskaparna och civilsamhället är med i modellen och att dialogerna med dessa läggs upp på ett bra sätt.
- Det är viktigt att överväga hur dialogen mellan regionala politiker och politiker på den nationella nivån kan vidareutvecklas.

Utskottet ställer sig bakom dessa slutsatser och kommer noga att följa utvecklingen av kultursamverkansmodellen.

Vad gäller nationalscener konstaterar utskottet att regeringen i sina riktlinjebeslut för 2016 till Kungliga Dramatiska teatern AB och Kungliga Operan AB definierar en nationalscen som en ledande institution inom sitt område som står på högsta nivå när det gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder.

Utskottet noterar vidare att Cirkus Cirkör sedan drygt tio år har status som regional konstnärlig institution med fasta anslag från Statens kulturråd, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Botkyrka kommun.

Utskottet bedömer att tillgången till nationella och internationella opera-, teater- och scenkonstföreställningar har ökat markant under senare år. Utskottet konstaterar att de samlade insatser som redan gjorts respektive planeras för en digitalisering av biografier under perioden 2011–2019 för att öka tillgången till kultur genom filmmediet har gett resultat. Till detta kommer bl.a. Sveriges Televisions sändningar av olika scenuppsättningar som också utökats i och med de visningsmöjligheter som erbjuds via tjänsten SVT Play.

Utskottet har senast i betänkande 2015/16:KrU9 uttryckt sin uppfattning att satsningar på särskilda år riskerar att bli kortsiktigt och riskerar att innebära mycket byråkrati. Utskottet menar att långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar att uppmärksamma och utveckla kulturlivet i Sveriges mindre städer än särskilda kulturhuvudstadsår. Den utveckling som förordas av kultursamverkansmodellen syftar även till att främja en mer stabil utveckling och synliggörande av det regionala och lokala kulturlivet.

Utskottet är inte berett att förorda tillkännagivanden till regeringen i enlighet med motionsyrkandena. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:192 (M), 2015/16:1445 (SD), 2015/16:2023 (SD), 2015/16:2410 (C), 2015/16:2987 (C) och 2015/16:3021 (C) yrkandena 2 och 3.

Kultur för äldre

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äldres delaktighet i kulturlivet.

Jämför reservationerna 2 (M), 3 (SD) och 4 (L).

Motionerna

I motion 2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 25 anförs att äldre människors delaktighet i kulturlivet bör främjas. I motionen framhålls att Sverige är ett av världens bästa länder att åldras i. Även som äldre ska man kunna känna sig trygg, få uppleva gemenskap och delaktighet i samhället. Framför allt ska alla fortsatt kunna vara självständiga individer som har goda möjligheter att göra egna val utifrån egna intressen, önskemål och behov.

Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkar i motion 2015/16:2233 yrkande 12 på ett särskilt riktat nationellt stöd till kommunerna för kulturverksamhet inom äldreomsorgen. Motionärerna ser positivt på regeringens satsningar inom hälso- och sjukvården samt på de äldre men vill satsa ännu mer.

Barbro Westerholm (FP) föreslår i motion 2015/16:781 att regeringen ger Statens kulturråd i uppdrag att samordna och initiera ett samarbetsprojekt med Nordiska museet och läns museerna för att varje år dokumentera en 100-åring från varje läns livshistoria. Genom att ta till vara på deras livserfarenhet kan kunskaper och insikter föras vidare till en yngre generation och stärka förhållandet mellan generationerna.

Bakgrund

I budgetpropositionen (prop. 2015/16:1 utg.omr. 17 s. 64) svarar regeringen på riksdagens tillkännagivande om vikten av att bejaka äldre människors delaktighet i kulturlivet och ta vara på erfarenheter från satsningen Kultur för äldre (bet. 2014/15:KrU7, rskr 2014/15:163). Regeringen konstaterar att många uppskattade projekt har möjliggjorts inom ramen för satsningen Kultur för äldre. Regeringen pekar på kommunernas och landstingens ansvar att se till alla invånares behov. Regeringens bedömning är att kommuner och landsting bäst bedömer vilka insatser som bör göras för att långsiktigt skapa förutsättningar för att de som finns i äldrevården ska få ta del av kultur. Erfarenheterna från projekten bedöms ha tagits till vara i den uppföljning som genomförts och kan tjäna som inspiration för kommuner och landsting.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tagit del av vad regeringen anfört med anledning av riksdagens tillkännagivande om äldre människors delaktighet i kulturlivet och den omfattande information som Statens kulturråd presenterar på sin hemsida.

Utskottet kan konstatera att de statliga medlen uppmuntrat till fler och nya tillvägagångssätt för att bejaka äldre människors delaktighet i kulturlivet.

Utskottet delar regeringens bedömning att det i första hand är en fråga för kommuner och landsting att bedöma vilka insatser som bör göras inom äldreården. Samtidigt vill utskottet betona vikten av att sektorn bygger vidare på erfarenheter från satsningen Kultur för äldre. Här vill utskottet också ta upp folkbildningens betydelse för äldres delaktighet i olika aktiviteter, inte minst studiecirkelnas centrala roll. I Folkbildningsrådets årsredovisning från 2014 framgår att deltagare över 65 år utgjorde 31 procent av den totala andelen deltagare. Åldersgruppen utgjorde det året 20 procent av Sveriges totala befolkning. Även om det var en minskning med 2 procent från tidigare år utgör åldersgruppen i många studieförbund mer än hälften av deltagarna. Folkbildningsrådets bedömning är att detta är ett proaktivt arbete för att stärka folkhälsan och välbefinnandet i dessa åldrar. Studieförbundens kulturprogram genomförs t.ex. ofta i samverkan med föreningslivet eller kommunala verksamheter såsom dagverksamhet vid äldreboenden och språkcafé för afatiker efter överenskommelser med kommun och landsting.

Även på museerna bedrivs ett aktivt arbete för att öka äldre besökarens delaktighet. Inom ramen för Mötet med minnen samarbetar sedan 2013 Alzheimerfonden, Demensförbundet och Svenskt demenscentrum med 88 museer över hela landet för att arrangera visningar där personer med demensdiagnos tillsammans med närstående ges tillfälle prata om vilka minnen och associationer museiföremålen väcker.

Mot bakgrund av de insatser som gjorts och det arbete som pågår är utskottet inte berett att föreslå något nytt initiativ från riksdagens sida och avstyrker därmed motionerna 2015/16:781 (FP), 2015/16:2233 (SD) yrkande 12 och 2015/16:2589 (M) yrkande 25.

Kulturens roll för tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kulturens roll för tillväxt.
Jämför reservation 5 (M, C, L, KD).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i motion 2015/16:602 yrkande 4 att det behövs en aktiv regionalpolitik där flera områden inom politiken samspelar för att ge människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet. En levande landsbygd skulle inte bara ge effekter av ett mer inkluderande samhälle som garanterar medborgerliga rättigheter enligt motionärerna. Det skulle också innebära kreativitet och verksamheter, vilket i sin tur skulle leda till fler företag och en ökad besöksnäring.

I motion 2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 anför motionärerna att Alliansen vill fortsätta att bygga en modern kulturpolitik som både värnar kulturens frihet och egenvärde, men som också sätter in kulturen i en större politisk kontext kopplat till jobb och tillväxt. Motionärerna anför att höjda arbetsgivaravgifter slår mot kulturen och kulturnära näringar och att människors benägenhet att konsumera kultur ökar när det ekonomiska utrymmet ökar. Motionärerna menar vidare att kulturen utgör en grund för svensk turism- och besöksnäring, vilket är näringar som växer kraftigt. Motionärerna anser därför inte att det är hållbart att tala om stöd till kulturen enbart i termer av bidrag och anslag eftersom politikområdet har direkt påverkan på de flesta samhällsområden.

Bakgrund

Statens kulturråd (Kulturrådet) har i uppdrag att främja den kulturella infrastrukturen och regionala mångfalden, kulturskapares möjlighet att utveckla sitt konstnärskap, kompetensutveckling och ökade arbetsmöjligheter för professionella utövare inom konst- och kultursektorn. Kulturrådet gör detta genom bl.a. stöd till nationella centrubildningar och uppföljning av samlade arbetsmarknads- och kulturpolitiska åtgärder. Under 2016 introducerar Kulturrådet tillsammans med Tillväxtverket, som står för finansieringen, ett nytt bidrag för kulturexport inom litteratur, dramatik samt scen-, bild- och formkonst. Stödet vänder sig till professionella aktörer som främjar svensk kulturexport, t.ex. förlag, kuratorer, gallerier och producenter. Stödet täcker vissa kostnader för bl.a. festivaler, biennaler och andra branschspecifika mötesplatser.

Tillväxtverket har under 2013–2015 haft ett särskilt program med fokus på kreativa näringar med sikte på 2020. Tillväxtverket fokuserar arbetet på att öka myndigheters, beslutfattares och främjande aktörers kunskaper om kulturföretagares drivkrafter. Nedan följer exempel på några insatser:

- Dialog med branschorganisationer om hur kulturella och kreativa näringar samordnas och drivs av nationella offentliga aktörer.
- Samverkan med andra för att möta den ökande efterfrågan på offentlig statistik om kulturella och kreativa näringar.
- Vidareutveckla och främja användningen av de strategiska planer för utveckling av kulturella och kreativa näringar som verket bidragit till att alla regioner i Sverige tagit fram.
- Utveckla rådgivning, stöd och finansiering till kulturbaserat företagande.
- Samverkan med andra parter för att knyta samman kulturbaserade företag med andra sektorer.
- Utvecklingsbidrag för att öka företagens och branschernas internationella försäljning.

Inom EU löper programmet Kreativa Europa under perioden 2014–2020 med en budget på ca 1,5 miljarder euro. Programmet ska främja kulturell och

språklig mångfald och öka konkurrenskraften inom kultursektorn, den audiovisuella sektorn och den kreativa sektorn med särskilt beaktande av de utmaningar som globaliseringen och den digitala tekniken medför.

Utskottets ställningstagande

Utskottet understryker de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för tillväxten och att deras roll kommer att öka i betydelse inte minst mot bakgrund av utvecklingen inom upplevelseindustrin. Därför är det viktigt att Sverige fortsätter att vara en stark aktör både nationellt och internationellt inom kreativa och kulturella näringar. I detta perspektiv välkomnar utskottet det nya stöd som initierats av Statens kulturråd och Tillväxtverket.

Utskottet konstaterar bl.a. att filmsektor återkommer i regionernas strategiska planer för utveckling av kulturella och kreativa näringar som ett tydligt exempel på en näring med stor betydelse för tillväxten i olika regioner och för landet i stort. Andra exempel är privata, småskaliga initiativ som successivt vuxit och funnit en god etablering, t.ex. Astrid Lindgrens värld i Vimmerby.

Mot bakgrund av ovanstående är utskottet inte berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida och avstyrker därmed motionerna 2015/16:602 (S) yrkande 4 och 2015/16:2137 (M, C, FP, KD) yrkande 1.

Den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar.

Jämför reservation 6 (C).

Motionen

Per Lodenius m.fl. (C) betonar i motion 2015/16:3021 yrkande 1 vikten av att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur frodas sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar blomstrar. Motionärerna anför att den digitala tekniken gör det enklare att sprida kultur, skapa företag, jobb och exportinkomster och att Sverige har en global ledarposition när det gäller kreativitet. För ett kulturliv i världsklass krävs enligt motionärerna goda förutsättningar att sprida och ta del av kultur som skapats i andra länder. För att lyckas med detta och för att främja digitala företag anser motionärerna att det viktigt att en gemensam digital marknad skapas i EU (yrkande 5).

Bakgrund

Den förra regeringen tog 2011 fram strategin Digit@lt kulturarv, och ett tidsbegränsat samordningssekretariat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet (Digisam) inrättades vid Riksarkivet. Sekretariatet ska stå för kompetensuppbyggnad och kunskapsinhämtning inom digitaliseringsområdet och samordna digitaliseringsverksamheten vid de statliga kulturarvsmyndigheterna/institutionerna. Sekretariatet fick i december 2015 sin verksamhet förlängd med ett år, t.o.m. den 31 december 2016.

Digisam har fokuserat sitt arbete på frågor om gemensamma riktlinjer för digitaliseringsarbetet och upphovsrätt. Bland annat har man träffat en överenskommelse med Bildupphovsrätt i Sverige (BUS) om en rekommendation om avtalslicens för bilder. Sekretariatet har tagit fram 14 principer för arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och tillgängliggörande av kulturarvet. Digisam arbetar även med att finna lösningar för en gemensam digital infrastruktur för kulturarvssektorn. Sekretariatet deltar vidare i EU:s projekt och arbetsgrupper som rör den europeiska digitala agendan och de rådsslutsatser som antagits om samverkan kring Europeana¹ samt andra digitaliseringsfrågor.

Lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) utvidgades fr.o.m. den 1 juli 2015 till att även omfatta arkiv, bibliotek och museer (ABM-sektorn). Lagen har ett tillväxtperspektiv på så sätt att det digitala material som produceras inom offentlig förvaltning definieras som en samhällsgemensam resurs som kan utgöra underlag till digitala tjänster och varor. ABM-sektorn inkluderades i lagen utifrån det digitaliseringsarbete som förväntas pågå vid de statliga kulturarvsinstitutionerna.

Upphovsrätt

I december 2015 presenterade kommissionen ett förslag till handlingsplan för en mer modern och europeisk ram för upphovsrätt. Syftet är att belöna investeringar i kreativitet, ge EU-medborgare tillgång till ett brett och lagligt utbud av innehåll samtidigt som upphovsmän och andra rättighetshavare garanteras en rimlig ersättning. Initiativet omfattar även utbildnings-, forsknings- och innovationsområdet. Kommissionens vision är att på lång sikt nå en enhetlig EU-lagstiftning på upphovsrättsområdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar de olika insatser som görs för digitalisering och tillgängliggörande av kulturarvet. Utskottet har också i ett tidigare betänkande (bet. 2015/16:KrU9) kunnat konstatera att det även görs betydande insatser för

¹ Europeana lanserades 2011 som en portal för digital stillbild, ljud och rörlig bild med tillhörande metadata genom rådsslutsatser som rekommenderade medlemsländerna att öka sina insatser för digitalisering och digitalt bevarande av kulturarvet. I dag kan man söka bland ca 50 miljoner objekt som laddas upp via portalen från olika minnesinstitutioner i medlemsländerna.

digitalisering av kulturarvet och digitalt tillgängliggörande vid landets regionala museer. Utskottet kommer att noga följa den fortsatta utvecklingen på området.

När det kommer till upphovsrättens område vill utskottet betona vikten av att det inom kulturpolitikens område enbart görs insatser på EU-nivå när det finns ett behov av gemensamma insatser. Som utskottet redogjorde för i betänkande 2015/16:KrU9 delar utskottet regeringens ståndpunkt att det är positivt att förslagen ovan är tänkta att genomföras stegvis och att det är viktigt att kommande EU-initiativ inom upphovsrättsområdet tillvaratar både rättighetshavares och användares intressen.

Mot bakgrund av det aktiva arbete som pågår inom området är utskottet i dagsläget inte berett att förorda tillkännagivanden enligt motionsyrkandena. Därmed avstyrks motion 2015/16:3021 (C) yrkandena 1 och 5.

Kulturens roll för hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om vikten av att ta till vara forskning och beprövad erfarenhet kring ämnet kultur och hälsa i utformningen av den framtida kulturpolitiken.

Motionen

I motion 2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 betonas vikten av att ta till vara forskning och beprövad erfarenhet kring ämnet kultur och hälsa. Motionärerna hänvisar till propositionen Tid för Kultur (prop. 2009/10:3) där alliansregeringen fastslog kulturens betydelse för en bättre välfärd utifrån forskning som pekar på att människor som deltar i kulturlivet har en bättre hälsa och lever längre. Kombinationen av kulturupplevelser och social samverkan med andra tillsammans med adekvat medicinsk behandling har enligt motionärerna visat sig vara mycket framgångsrik som behandlingsform för människor som tidigare slentrianmässigt förtidspensionerades. Motionärerna anför att erfarenheterna bör beaktas i utformningen av den framtida kulturpolitiken.

Bakgrund

Den dåvarande regeringen avsatte 5 miljoner kronor per år under perioden 2006–2008 för forskning om kultur och hälsa (prop. 2004/05:80). I 2009 års kulturproposition lyfte regeringen fram vikten av kultur och hälsa (prop. 2009/10:3). Sedan dess har bl.a. en centrumbildning för kultur och hälsa inrättats vid Göteborgs universitet och Statens kulturråd har fått regeringens uppdrag att informera om goda exempel och nya arbetsmetoder inom området.

Nordiska ministerrådet publicerade i december 2014 rapporten Vändpunkt – Förslag om kultur och hälsa i nordisk samverkan. Rapporten lyfter fram olika projekt på lärosäten och institutioner i hela Norden och beskriver hur tvärfackliga och tvärasektoriella samarbeten behöver öka för att ge kulturen en viktig roll i det nordiska hälsofrämjande arbetet. Rapporten understryker även behovet av en sammanhållande kompetensfunktion för kultur och hälsa i Norden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att de satsningar som har gjorts inom området kultur och hälsa har gett resultat. Ett av många praktiska exempel är Kultur på recept för smärtpatienter där Smärtrehabiliteringen på Danderyds sjukhus, Huddingeenheten och Kulturförvaltningen i Stockholms läns landsting genomfört två pilotstudier där smärtpatienter både har fått ta del av och själva medverkat i kulturella aktiviteter. Nya perspektiv på området har även rests av bl.a. Region Skåne i deras utvärdering Skånemodellen för kultur i vården 2.0 där sådana hinder som byråkrati, underbemanning, kulturbegreppet i vården och kostnader tas upp tillsammans med de möjligheter som kultur i vården kan ge, t.ex. utökad och annorlunda kommunikation, ökad social samvaro och utveckling av arbetssätt. Inom ramen för sin centrumbildning kultur och hälsa publicerade Göteborgs universitet 2014 rapporten Kultur och hälsa – ett vidgat perspektiv, i vilken man bl.a. belyser hur området växte fram i Sverige och hur man forskar om kultur och hälsa.

Det finns alltså olika exempel på positiva samband mellan kulturkonsumtion och hälsa. Frågan om hur, dvs. på vilket sätt, kulturen bidrar till bättre hälsa är ett mångdisciplinärt område som lyfts fram som en frågeställning för fortsatt forskning. Det är även utskottets mening att fler frågor behöver ställas i syfte att utveckla området kultur för hälsa. Parallellt behöver alla de goda exempel som satsningen hitintills generat tillvaratas.

Med anledning av stigande sjukskrivningstal med bl.a. psykosociala förtecken ser utskottet att kulturpolitiken, som ofta sträcker sig över olika politikområden, också kan bidra till lösningar på det här området. Det är enligt utskottet viktigt att ta till vara forskning och beprövad erfarenhet kring ämnet kultur och hälsa i utformningen av den framtida kulturpolitiken. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 2015/16:2137 (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden.

Jämför reservationerna 7 (C), 8 (V) och 9 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:3021 yrkande 4 betonar Per Lodenius m.fl. (C) vikten av att öka det kulturella utbytet med övriga världen. Motionärerna vill både sprida och utveckla Sveriges kulturliv genom internationella kontakter i syfte att ge fler människor nya och vidgade kulturella intryck. Motionärernas förslag på sådana kontakter är samarbete med vänorter, ökad aktivitet inom området via Sveriges utlandsmyndigheter och genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare.

Rossana Dinamarca m.fl. (V) anför i motion 2015/16:751 att kulturen spelar en central roll i ett demokratiskt samhälle. Ett lands kulturpolitik speglar dess syn på människan, både som skapare och som mottagare av det som skapats av andra. Kulturpolitikens uppgift är enligt motionärerna att ge riktlinjer som säkrar att samhällets kulturstöd främjar allas delaktighet i det kulturella livet. Motionärerna för fram att andelen personer med utländsk bakgrund är lägre på kulturinstitutionerna än i samhället i stort enligt Myndigheten för kulturanalys rapport Kultur av vem? Motionärerna tar vidare upp att det 2015 var tio år sedan Sverige ratificerade Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. Konventionen är det första multilaterala, juridiskt bindande internationella avtalet på kulturpolitikens område och främjar interkulturell dialog och respekt för kulturella rättigheter. Motionärerna anser därför att det bör göras en översyn av den politiska styrningen och uppföljningen av mångfaldsuppdragen till kulturinstitutionerna (yrkande 2), tillsättas en utredning för att ta fram ett kunskapsunderlag och förslag på konkreta åtgärder för att öka mångfalden, jämlikheten och jämställdheten inom kultursektorn (yrkande 3) och utarbetas en strategi för att öka kunskapen om mångfaldskonventionens innehåll och stärka konventionens roll vid utformningen av olika kulturpolitiska insatser (yrkande 4).

Bakgrund

Unescos konvention om främjande av mångfalden av kulturyttringar

År 2005 antogs Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (mångfaldskonventionen). Arbetet utgick från insatser för att stärka kulturpolitiken som ett centralt verktyg för kulturell mångfald och hållbar utveckling. Unesco lyfter fram rapporten Vår skapande mångfald samt handlingsplanen från Unescos mellanstatliga konferens The Power of Culture i Stockholm 1998 som viktiga underlag i utarbetande av konventionstexten. Konventionen trädde i kraft i mars 2007 och Sverige var ett av de länder som tidigt anslöt sig till den.

De länder som har undertecknat konventionen rapporterar vart fjärde år till Unesco om vilka aktiviteter och initiativ som har tagits för att främja och skydda kulturell mångfald på nationell och internationell nivå. I Sverige är Statens kulturråd nationell kontaktpunkt.

Konventionen har ett antal organ för sin funktion. Partskonferensen är det högsta beslutande organet och regeringskommittén (bestående av 24 medlemsländer) förbereder besluten i partskonferensen. Under 2015 avslutade Statens kulturråd sin fyraåriga mandatperiod som representant för Sverige i regeringskommittén. Kulturrådet ska senast den 31 maj 2016 redovisa och kommentera erfarenheterna från detta arbete.

Med anledning av konventionens tioårsjubileum utarbetade Unesco 2015 en rapport som analyserar genomförandet av mångfaldskonventionen så här långt. Unesco riktar i rapporten ett särskilt tack till Sverige för ett engagerat och långsiktigt stöd i frågan. I Sverige uppmärksammades jubileet bl.a. med en heldagskonferens i maj 2015, arrangerad av Svenska Unescorådet, Riksteatern och Statens kulturråd.

Kulturellt utbyte med omvärlden

Samtliga myndigheter på kulturområdet har enligt sina instruktioner till uppgift att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i sina verksamheter. Regeringen bedömer bl.a. att Statens kulturråd (Kulturrådet) i högre grad integrerat stödet till internationellt samarbete och mobilitet i bidragsgivning inom de olika konstområdena. Kulturrådet bedömer i sin tur att de fria aktörerna inom områdena scenkonst och musik samt bild och form i hög grad har integrerat sin internationella samverkan i sin ordinarie verksamhet. Kulturrådet arbetar också med att utveckla formerna för uppföljning av den internationella dimensionen inom samtliga stödordningar (prop. 2015/16:1 utg.omr. 17 s. 56).

Sverige har i dag utsända kulturråd vid Sveriges ambassader i Beijing, Berlin, Istanbul, London, Moskva, Paris och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Regeringen har beslutat att inrätta ett nytt kulturråd i Pretoria, Sydafrika, med tillträde i september 2016. Kulturrådets huvudsakliga uppgift är att främja kulturutbytet med stationeringslandet och stimulera den kulturella dialogen, initiera projekt, förmedla kontakter och rapportera om aktuella kultur- och kulturpolitiska frågor.

Statens kulturråd har i uppdrag att verka för fler fristäder för förföljda konstnärer samt för en utveckling av fristadssystemet i Sverige. Sveriges kultur- och demokratiminister beslutade i februari i år att ge Kerstin Brunnberg i uppdrag att biträda Regeringskansliet i arbetet med att stödja och främja fristadssystemet. Uppdraget ska genomföras i nära samråd med Statens kulturråd, Sveriges Kommuner och Landsting och andra berörda aktörer. I uppdraget ingår bl.a. att uppmärksamma betydelsen av det fria ordet och rätten till konstnärlig frihet och att lyfta fram och synliggöra nuvarande fristadskommuner och fristadskonstnärers verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige sedan en tid tillbaka arbetat mycket aktivt för ett ökat genomslag för mångfaldskonventionen. Utskottet noterar också att indikatorer och möjligheten att samla in större mängder data för att bättre kunna utvärdera konventionens och den nationella kulturpolitikens genomförande och dess effekter är ett viktigt tema i den rapport som Unesco utarbetade 2015 med anledning av konventionens tioårsjubileum.

Utskottet instämmer i att internationell samverkan bidrar till ökad kvalitet och relevans även i det svenska kulturlivet och har tidigare i betänkandet välkomnat det nya bidrag som Statens kulturråd och Tillväxtverket initierat för att underlätta det svenska kulturlivets etablering utomlands. Därför är det också glädjande att ta del av Kulturrådets bedömning att den internationella samverkan i högre grad blir en integrerad del i projekt som beviljas statligt stöd. Här ser utskottet också mycket positivt på regeringens beslut att inrätta ett kulturråd i Sydafrika och regeringens förstärkning av arbetet med främja fristadssystemet.

Mot bakgrund av det aktiva arbete som pågår inom området är utskottet inte berett att förorda tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:751 (V) yrkandena 2–4 och 2015/16:3021 (C) yrkande 4.

Tidigare behandlade förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett system för en kulturpeng eftersom det är likalydande eller snarlikt med en motion som riksdagen relativt nyligen tagit ställning till.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrkte våren 2015 (bet. 2014/15:KrU7) ett motionsyrkande som är likalydande med eller snarlikt nedanstående yrkande. Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag. Utskottet anser att motionsyrkandet nedan kan behandlas i förenklad form och avstyrker därmed yrkandet.

Motion 2015/16:2888 av Paula Bieler (SD)

I motionen yrkas att regeringen ska utreda ett system för en kulturpeng, ett bidrag reserverat för kulturkonsumtion.

Reservationer

1. Kultur i hela landet, punkt 1 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2987 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) och

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkandena 2 och 3,

bifaller delvis motion

2015/16:2410 av Göran Lindell och Per Lodenius (båda C) och

avslår motionerna

2015/16:192 av Erik Andersson och Maria Stockhaus (båda M),

2015/16:1445 av Anna Hagwall (SD) och

2015/16:2023 av Angelika Bengtsson (SD).

Ställningstagande

Engagemang som frodas i kulturlivet, civilsamhället och debatter är kitt som fogar samman samhället. I Centerpartiets vision har alla – oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation – möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande.

För att lyfta kulturlivet i hela landet vill Centerpartiet stärka och utveckla kultursamverkansmodellen. Vi vill också att regionerna i samverkan med den nationella nivån tar fram en nationell kulturplan. Ytterligare ett sätt att skapa såväl nationellt som internationellt intresse för vårt kulturliv är att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår. Idén är att en svensk stad vartannat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre städer få uppmärksamhet och en chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

Det är viktigt att alla får tillgång till ett brett kulturutbud i hela landet. Då skapas också förutsättningar för ett nytänkande och ett spetsigt kulturliv som också låter tala om sig internationellt. Ett sätt är att låta ett antal framträdande regionala scener, t.ex. Dalhalla som är skapad för att framföra musik, även få status som nationella scener. Kungliga Operan kan ha Dalhalla som sin scen under en tid varje år, vilket skulle kunna lyfta både den speciella scenen och bidra till att locka nya besökare både inom landet och internationellt.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed bör motionerna 2015/16:2987 (C) och 2015/16:3021 (C) yrkandena 2 och 3 bifallas, motion 2015/16:2410 (C) delvis bifallas och motionerna 2015/16:192 (M), 2015/16:1445 (SD) och 2015/16:2023 (SD) avslås.

2. Kultur för äldre, punkt 2 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M) och Isabella Hökmark (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 25 och avslår motionerna 2015/16:781 av Barbro Westerholm (FP) och 2015/16:2233 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Varje enskild människa är den viktigaste utgångspunkten för Moderaternas politik och vårt samhällsengagemang. Vi vet att varje människa har stora förmågor och möjlighet att utveckla dessa och växa när man möter nya utmaningar, samtidigt som människan ibland ställs inför svåra situationer där den behöver hjälp och stöd.

Sverige är ett av världens bästa länder att åldras i. Det ska fortsatt vara så. Sverige ska vara ett land där alla blir sedda och hörda oavsett ålder, bakgrund och erfarenheter. Att bli äldre ska inte behöva innebära att man plötsligt ingår i ett kollektiv där alla ses som lika med exakt samma behov och intressen.

Andelen äldre i Sverige ökar stadigt. Det är i dag ungefär 2 miljoner människor som är över 65 år. Vi vill se ett Sverige där alla kan mötas och där äldre människors delaktighet i kulturlivet främjas. För de äldre som själva väljer att bo kvar hemma ska det finnas goda möjligheter till samvaro genom ett ökat antal kontaktpunkter och mötesplatser där man kan uppleva gemenskap i olika former.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:2589 (M) yrkande 25 bifallas. Motionerna 2015/16:781 (FP) och 2015/16:2233 (SD) yrkande 12 bör avslås.

3. Kultur för äldre, punkt 2 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2233 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2015/16:781 av Barbro Westerholm (FP) och

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 25.

Ställningstagande

Det är Sverigedemokraternas målsättning att den svenska hälso- och sjukvården ska hålla en hög internationell kvalitet. Det är därför av största vikt att vi kan erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna inom vården, prövade och avancerade behandlingsmetoder, den senaste tekniken och väl fungerande läkemedel. Regeringens satsningar inom hälso- och sjukvården samt på de äldre är positiva men Sverigedemokraterna vill satsa ännu mer.

I den nationella brukarundersökningen för äldreomsorgen framkom det tydligt att social samvaro och sociala aktiviteter var områden som de äldre var missnöjda med. Äldres sociala behov behöver därför uppmärksammas i större utsträckning, eftersom samvaro med andra höjer livskvaliteten samt är ett viktigt sätt att upprätthålla och förbättra sin funktionsförmåga.

Modern forskning visar att kulturkonsumtion och kulturellt utövande har stor inverkan på människors välmående och hälsa, och inte minst betydelse för rehabilitering vid vissa sjukdomar. Möjlighet till kulturell aktivitet fyller således en viktig funktion inom såväl sjukvården som omsorgen. Sverigedemokraterna driver därför sedan tidigare förslag om såväl skapande äldreomsorg som stimulansbidrag för kultur i vården.

Att få möjlighet att leva ett aktivt liv är stimulerande och förbättrar de äldres välbefinnande. Sverigedemokraterna yrkar därför på ett särskilt riktat nationellt stöd till kommunerna för kulturverksamhet inom äldreomsorgen.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:2233 (SD) yrkande 12 bifallas. Motionerna 2015/16:781 (FP) och 2015/16:2589 (M) yrkande 25 bör avslås.

4. Kultur för äldre, punkt 2 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:781 av Barbro Westerholm (FP) och
avslår motionerna
2015/16:2233 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 12 och
2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 25.

Ställningstagande

I Sverige finns det en klyfta mellan generationerna. I takt med att vårt samhälle blivit alltmer individualiserat har kontaktytorna mellan unga och gamla suddats ut mer och mer. Detta innebär en stor risk för att viktiga erfarenheter och mycket historia går förlorad för kommande generationer.

Det finns i dag fler människor i Sverige som fyllt 100 år än någonsin tidigare. Genom att ta till vara deras livserfarenhet kan vi föra vidare kunskaper och insikter till en yngre generation samtidigt som vi stärker förhållandet mellan generationerna.

Statens kulturråd bör därför ges i uppdrag att årligen samordna och initiera ett samarbetsprojekt tillsammans med Nordiska museet och läns museerna som dokumenterar en 100-åring från varje läns livshistoria. Dessa levnadshistorier ska sedan finnas tillgängliga via flera olika medier, t.ex. utställningar, samt kunna fungera som utbildningsmaterial för barn och ungdomar i grundskolan och på gymnasiet.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:781 (FP) bifallas. Motionerna 2015/16:2233 (SD) yrkande 12 och 2015/16:2589 (M) yrkande 25 bör avslås.

5. **Kulturens roll för tillväxt, punkt 3 (M, C, L, KD)**

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Isabella Hökmark (M), Bengt Eliasson (L) och Eva Wallin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och bifaller delvis motion

2015/16:602 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Kulturen är en dynamisk kraft i ett samhälle som ständigt förändras. Nya uttryck och former blandas med och utvecklar vårt svenska kulturarv. Alliansen vill fortsätta att bygga en modern kulturpolitik som dels värnar kulturens frihet och egenvärde, dels sätter in kulturen i en större politisk kontext kopplat till jobb och tillväxt. Under Alliansens åtta år vid makten tillfördes kulturen 916 miljoner kronor, vilken motsvarar en 2-procentig årlig uppräknings, trots en djup ekonomisk kris. Detta är i ett internationellt perspektiv helt unikt.

Jobben är den stora och dominerande politiska frågan. Alliansregeringen kopplade på ett medvetet sätt kulturens roll till frågor om jobb. Arbetet att på ett mer systematiskt sätt lyfta in kulturen även i ett ekonomiskt sammanhang kopplat till tillväxt och sysselsättning ska fortsätta och intensifieras. Kända internationella nationalekonomer, som exempelvis David Throsby, professor vid Macquarie University i Sydney tillika rådgivare för Unesco och Världsbanken, hävdar att kulturen med all säkerhet inom tio år kommer att utvecklas till en variabel inom nationalekonomin, lika självklar som att dagens diskussion om framtidens företagande till stor del handlar om vikten av att nya industriella produkter är miljövänliga. De kulturella och kreativa näringarna utgör ungefär 5 procent av BNP. Enligt en från Framtidskommissionen presenterad rapport bedöms denna sektor dessutom öka i betydelse. Kulturen bygger bilden av Sverige och utgör en grund för svensk turism- och besöksnäring. Dessa näringar växer kraftigt och omsätter i dag runt 270 miljarder kronor. Sedan 2000 har turismen i Sverige nästintill fördubblats.

Samtidigt bör det alltid understrykas att kulturen och konsten måste vara fri. Det är genom kulturens egenvärde den på sikt skapar förutsättningar för tillväxt och nya jobb.

Att ta till vara på möjligheter, för att utveckla nya typer av produkter och tjänster, att skapa goda förutsättningar för näringen att växa efter egna förutsättningar, är en viktig uppgift. Kulturen är på detta sätt många gånger en förutsättning även för andra politikområden.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:2137 (M, C, FP, KD) yrkande 1 bifallas. Motion 2015/16:602 (S) yrkande 4 bör delvis bifallas.

6. Den digitala teknikens roll för kulturella och kreativa näringar, punkt 4 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Med kreativitet växer vi som individer men också som samhälle. Centerpartiet vill främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck frodas sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar blomstrar.

Sverige har i dag en global ledarposition när det gäller kreativitet, och detta är något att vara stolt över och utveckla. Vi har framgångsrika kreativa och kulturella näringar och det finns stor tillväxtpotential. Ökat samspel i kulturfrågor mellan politik, näringsliv och engagerade eldsjälur kan skapa ökade förutsättningar för jobb liksom för lokal och regional utveckling, attraktivitet och turism, kunskapsutveckling och nya exportframgångar.

Med den digitala tekniken har det blivit enklare att sprida kultur, och möjligheterna till delaktighet är nu större än någonsin. Det digitala samhället har blivit en del av vår vardag. Detta syns inte minst med nya breda kulturformer som dataspel, möjligheter att se föreställningar som görs på en annan kontinent hemmavid eller på den svenska musiken som sprids och uppskattas i stora delar av världen. Med de möjligheter som digitalisering ger får fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem. Det skapar också företag, jobb och exportinkomster. För ett kulturliv i världsklass krävs även goda förutsättningar att sprida och ta del av kultur som skapats i andra länder. För att lyckas med detta och för att främja digitala företag är det viktigt att en gemensam digital marknad skapas i EU.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:3021 (C) yrkandena 1 och 5 bifallas.

7. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motion
2015/16:751 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Människor vill bo och verka på en plats som är intressant och kreativ. Attraktionskraften för Sverige som nation och alla delar i landet är en viktig framtidsfråga. Kultur med både spets och bredd är betydelsefull som lokaliseringsfaktor. Där måste Sverige ligga i framkant för att klara internationell konkurrens. Detta är gynnsamt för att attrahera såväl företagsetableringar och rekrytering av arbetskraft som främjande av besöksnäringen. Det finns en stor internationell marknad för besökare till Sverige som vi kan attrahera genom att utveckla vårt kulturliv och ta till vara våra kulturmiljöer.

För att fler människor ska kunna få nya och vidgande kulturella intryck vill vi både sprida och utveckla vårt kulturliv genom internationella kontakter. Det kan exempelvis ske genom samarbete med vänorter, ökad aktivitet inom området via våra ambassader och konsulat och genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:3021 (C) yrkande 4 bifallas. Motion 2015/16:751 (V) yrkandena 2–4 bör avslås.

8. **Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 (V)**

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:751 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4 och
avslår motion

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Kulturen spelar en central roll i ett demokratiskt samhälle. Ett lands kulturpolitik speglar dess syn på människan, både som skapare och som mottagare av det som skapats av andra. Kulturell mångfald är i grunden en fråga om demokrati, yttrandefrihet och jämlikhet och någonting som berikar oss alla. Därför behövs det en progressiv kulturpolitik som bl.a. präglas av normkritiska, feministiska och antirasistiska perspektiv, och som bryter ned de hinder för att utöva och ta del av kulturen som klassamhället skapar. Detta är särskilt viktigt i en tid där främlingsfientliga partier och den högerextrema rörelsen stärker sina positioner och både begränsar våra möjligheter att fritt uttrycka oss genom kulturen och ifrågasätter den fria kulturen.

Vänsterpartiet vill att det både ska finnas en mångfald av konst- och kulturyttringar och en kulturell mångfald inom kultursektorn. Detta förutsätter mångfald avseende allt ifrån etnicitet, språk, kön, ålder, klass, funktionalitet och sexuell läggning till yrkes- och utbildningserfarenheter inom kultursektorn. I rapporten Kultur av vem? av Myndigheten för kulturanalys framgår att av de 10 000 anställda i kultursektorn har ca 13 procent utländsk bakgrund, en nivå som i princip varit konstant sedan 2001. Sedan dess har dock andelen personer med utländsk bakgrund i befolkningen i stort ökat, vilket innebär att kultursektorns samhällspegling inte bara är oförändrad, utan har försämrats. Vänsterpartiet menar en översyn av den politiska styrningen och uppföljningen av mångfaldsuppdragen till kulturinstitutionerna bör göras i syfte att öka politikens effektivitet och träffsäkerhet. Detta utan att inkräkta på centrala principer om kulturens autonomi och människors integritet, och utan att reducera mångfaldsbegreppet av mättekniska skäl.

Personalens sammansättning utgör bara en av flera viktiga pusselbitar när det handlar om mångfald. Publikens sammansättning och kulturens innehåll är minst lika betydelsefulla. I detta arbete bör det ingå att se över mångfaldsuppdragen till kulturinstitutionerna i syfte att de ska förtydligas.

För att uppnå en högre grad av jämställdhet, jämlikhet och mångfald behöver bl.a. köns-, klass- och maktfördelning inom kulturlivet synliggöras i den byråkratiska och politiska sfären. Det bör därför tillsättas en utredning som får till uppgift att ta fram ett kunskapsunderlag och förslag på konkreta åtgärder för att öka mångfalden, jämlikheten och jämställdheten inom kultursektorn.

Mångfaldskonventionen, Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar, är det första multilaterala juridiskt bindande internationella avtalet på kulturpolitikens område och främjar interkulturell dialog och respekt för kulturella rättigheter. Det finns i Sverige sedan länge en kulturpolitisk struktur med stöd till kulturlivet och andra insatser som främjar och skyddar mångfalden av kulturuttryck. Det behövs dock ett utvecklingsarbete i fråga om att skapa en större medvetenhet och kunskap om konventionens innehåll. Det bör tas fram en strategi för att både öka kunskapen om mångfaldskonventionens innehåll och stärka konventionens roll vid utformningen av olika kulturpolitiska insatser.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2015/16:751 (V) yrkandena 2–4 bifallas. Motion 2015/16:3021 (C) yrkande 4 bör avslås.

9. Mångfald och kulturellt utbyte med omvärlden, punkt 6 – motiveringen (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att internationellt utbyte är en naturlig del av vårt samhälle och att kulturella utbyten varken ska hindras eller forceras. Den svenska kulturen har alltid hämtat intryck och influenser från omvärlden, men detta har skett naturligt varefter folk tar till sig nya idéer från andra.

Sverigedemokraterna välkomnar även de satsningar som gjorts för att etablera det svenska kulturlivet utomlands, kulturellt utbyte handlar lika mycket om att visa upp den svenska kulturen som att se och respektera andra kulturer.

I motsats till utskottsmajoriteten stödjer Sverigedemokraterna inte fristadssystemet. Människor som söker skydd har ett ordinarie asylsystem att vända sig till i Sverige. Ur principen om lika behandling bör alla skyddsbehov prövas i det systemet utifrån de riktlinjer som finns, framför att skapa särlösningar utanför systemet.

Mot bakgrund av ovanstående och det arbete som i övrigt pågår är Sverigedemokraterna inte beredda att förorda tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:751 (V) yrkandena 2–4 och 2015/16:3021 (C) yrkande 4.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:192 av Erik Andersson och Maria Stockhaus (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om att skapa en nationalscen i Botkyrka och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:602 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturen som drivkraft för tillväxt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:751 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av den politiska styrningen och uppföljningen av mångfaldsuppdragen till kulturinstitutionerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som får till uppgift att ta fram ett kunskapsunderlag och förslag på konkreta åtgärder för att öka mångfalden, jämlikheten och jämställdheten inom kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram en strategi för att både öka kunskapen om mångfaldskonventionens innehåll och stärka konventionens roll vid utformningen av olika kulturpolitiska insatser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:781 av Barbro Westerholm (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dokumentation av 100-åringars livshistoria och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1445 av Anna Hagwall (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ytterligare tillgängliggöra kulturverk och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2023 av Angelika Bengtsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skjuta till extra finansiering för att synliggöra Kungliga Operan och Kungliga Baletten i vårt land och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2137 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturens egenvärde i samhället men också dess betydelse för bl.a. jobb och tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta till vara forskning och beprövad erfarenhet kring ämnet kultur och hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2233 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt riktat nationellt stöd till kommunerna för kulturverksamhet inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2410 av Göran Lindell och Per Lodenius (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ompröva fördelningen av kultursamverkansmedlen enligt en fördelningsnyckel som bättre avspeglar dagens kulturaktiviteter ute i landet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äldre människors delaktighet i kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2888 av Paula Bieler (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett system för kulturpeng och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2987 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Dalhalla till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera spridning av operakonsten såväl geografiskt som befolkningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3021 av Per Lodenius m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur frodas sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar blomstrar, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kultursamverkansmodellen och inrätta nationellt kulturhuvudstadsår och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella aktörerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det kulturella utbytet med övriga världen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningar för ett kulturliv i världsklass och tillkännager detta för regeringen.